

ÖZEL VE KAMU TARAFINDAN HAZIRLANAN ORMAN AMENAJMAN PLANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: ARTVIN-ŞAVŞAT VE YUSUFELİ ÖRNEKLERİ

¹Hacı Ahmet Yolaşığmaz, ²Nedim Tüylü, ²Ergün Süner, ¹Burak Çavdar

¹Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi, ²Artvin Orman Bölge Müdürlüğü

Özet

Ülkemizde orman amenajman planları, özel ormancılık büroları tarafından, ihale yoluyla ya da kamuda istihdam edilen amenajman heyetleri tarafından yapılmaktadır. 2000'li yıllarına başına kadar odun üretimi eksenli olarak hazırlanan planlar bu tarihten sonra Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Planlama (ETFOP) yaklaşımı ile yapılmaya başlanmış, 2008 yılında hazırlanan yeni yönetmelikle yasal altlıkta kazanmıştır. Yüksek koruma değerine sahip, biyolojik çeşitlilik (BÇ) bakımından önemli, ekoturizm açısından cazip, uluslararası arenada nadir ve eşsiz türlere ve değerlere sahip orman alanları ETFOP yaklaşımı ile biraz daha özel ele alınmaktadır. Hem kamu hem de özel orman amenajman heyetleri bu alanları planlarken, uzmanlar çalıştırmakta ve değerlendirmelerini uzman raporlarına göre yapmaktadırlar.

Bildiriyi konu alan; Şavşat Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı Meydancık, Tepebaşı, Şavşat ve Veliköy ile Yusufeli OBM Yusufeli Orman İşletme Şeflikleri (OIŞ) dir. Araştırma alanı; yüksek koruma değeri taşımakta, kuş göç yolları üzerinde bulunmakta, özellikle dağ keçisi, dağ horozu gibi yaban hayvanları ve önemli bitki türleri ile BÇ açısından zengindir. Ayrıca Karagöl-Sahara Milli Parkı Veliköy OIŞ'nin tam ortasında, Kaçkar Dağları Milli Parkının bir kısmı Yusufeli OIM içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle orman amenajman planları biyolojik çeşitliliği dikkate alan ve koruma felsefesi öne çıkarılarak hazırlanmıştır. Meydancık, Tepebaşı ve Yusufeli OIŞ serbest ormancılık büroları tarafından hazırlanırken, Meydancık ve Şavşat OIŞ devlet orman amenajman heyetleri tarafından planlanmıştır. İlgili orman amenajman planları incelenerek özel ve kamu tarafından hazırlanan planlardaki farklılıklar bu bildiride ortaya konulmuştur. Özel teşebbüs bitki ve yaban hayatı uzmanları ile çalışmış ve bir sivil toplum kuruluşu da planlamaya katılmıştır. Özel planlarda koruma felsefesi biraz daha öne çıkmaktadır. Özel teşebbüs ve kamuya ilişkin bu tür değerlendirmeler planlamaya ayrılan bütçe ve sunulan imkânlarla da alakalıdır.

Anahtar Kelimeler: Orman Amenajmanı, Özel Ormancılık Büroları, Artvin Orman Bölge Müdürlüğü

THE EVALUATION OF FOREST MANAGEMENT PLANS PREPARED BY PRIVATE AND PUBLIC INSTITUTIONS: ARTVIN-ŞAVŞAT AND YUSUFELI SAMPLES

Abstract

In Turkey, forest management plans are prepared by private forestry offices by tender or forest management committees who are employed in public institutions. These plans, which were prepared wood production-based until the beginning of 2000s, started to be prepared according to Ecosystem Based Functional Planning (EBFP) and it gained legal base with the new regulations in 2008. The forest areas that are possessing high protection value, important in biological diversity (BD), charming in terms of ecotourism and having rare and unique species and significance are dealt specially. Both public and private committees of forest management employ experts and make their evaluations according to expert reports while planning these areas.

The areas in this study are; Meydancık, Tepebaşı, Şavşat and Veliköy Forest Planning Units (FPU) linked to Şavşat Forest Enterprise (FE) and Yusufeli Forest Planning Unit linked to Yusufeli Forest Enterprise. The area of study possesses high protection value, is situated on bird migration path, and is rich in wild animals like; mountain goat, wood grouse together with important plant species and BD. Furthermore, Karagöl-Sahara National Park is situated in the middle of Veliköy FPU and a certain part of Kaçkar Mountains National Park is situated in Yusufeli FPU. That is why, forest management plans were prepared according to the philosophy of preservation that pays attention to biological diversity. The forest plans of Meydancık, Tepebaşı and Yusufeli FPU were prepared by forest engineers working at private forestry offices; however, Meydancık and Şavşat FPU were planned by public forest management committees. This study analyzes the forest management plans of the related areas and reveals the differences found between the plans prepared by private and public institutions. Private institutions worked with wild-life experts and also a non-governmental organization attended the planning. In private plans, preservation philosophy was found to be more important. These type of evaluations about private and public institutions are related to budget and opportunities offered.

Keywords: Forest Management, Private Forestry Offices, Artvin Regional Directorate of Forestry.

1. Giriş

Ormanlar, ekonomik, ekolojik ve sosyal işlevleri, var olduğu sürece sunmaktadır. Özellikle 19. ve 20. Yüzyılda sanayileşme ile birlikte doğal kaynakları ve özellikle de orman kaynaklarını pek çok amaç dahilinde kullanan insanlık; orman alanlarını daraltmakta, azaltmakta, yapısal anlamda bozmakta, orman içinde yaşayan canlıları azaltarak biyolojik çeşitliliğe de etki etmektedirler. 20. Yüzyılın son çeyreğinde orman kaynaklarının azalması, küresel iklim değişikliği, sulak alanların ve biyolojik çeşitliliğin korunması konuları odaklı küresel antlaşmalar orman kaynaklarından yararlanmaya sınırlar çekmiştir. Orman kaynaklarından

yararlanma; sürdürülebilir orman yönetimi ölçüt ve göstergelerine göre; ekosistemin sağlık ve hayatiyetini dikkate alan, ormanın sunduğu işlevleri, ulusal ve yöresel farklılıkları gözetken ve halkın sosyo-kültürel yapısına uygun belli standartlara oturtulmuştur. Yeşil sertifikalandırma ile ormancılık faaliyetlerine kalite getirilmekte, izleme ve denetim bağımsız kuruluşlar aracılığı ile etkinleştirilmektedir.

Dünya orman alanları yaklaşık 4 milyar hektar olup, karasal alanların yaklaşık %31'i ormanlarla kaplıdır. Bu orman alanlarında 527 milyar m³ ağaç serveti bulunmakta, 600 milyar ton biyokütle içinde yaklaşık 360 milyar ton (orman alanlarında; toprak ve biyokütlerde toplam 652 milyar ton) karbon depolanmaktadır. Dünya da orman kaynakları alan, ağaç serveti, artım, biyokütle, karbon yutağı, sunduğu yıllık oksijen miktarı açısından gün geçtikçe azalmaktadır (FAO, 2010). Ülkemizde ise 21,7 milyon hektar orman alanında yaklaşık 1,5 milyar metreküp ağaç serveti bulunmaktadır. Dünya ormanlarının aksine ülkemizde orman alanları planlı ormancılık döneminde her geçen gün artış göstermiştir. Dünya karbon yutağına katkısı ise FAO verilerine göre yaklaşık 822 milyon tondur. Ülkemizde yaklaşık yılda 42 milyon m³ ağaç serveti artışı olmakta bunun yaklaşık yarısı ise etaya konu olmakta, yapacak ve yakacak odun olarak piyasaya sunulmaktadır (OGM, 2012). Kültürel değişime paralel olarak orman köylerindeki nüfus azalması nedeniyle insanlar kırsaldan şehirlere akmakta ve orman alanlarındaki istihdam dünya ile paralel şekilde azalmaktadır.

Türkiye ormanları 2008 yılında yürürlüğe konulan Orman Amenajman Yönetmeliği esaslarına göre Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Planlama (ETFOP) ilkelerine göre on ya da yirmi yıllık projeksiyonla on yıllık geçerlilik süresine sahip planlar hazırlanmaktadır (OGM, 2008). Yöntemin ana adımları; önce orman envanteri yapılarak, coğrafi bilgi sistemi veri tabanına tüm bilgiler sayısal formatta girilmekte ve orman fonksiyon haritaları hazırlanmaktadır. Katılımcı yaklaşım ile orman işletme amaçları ve koruma hedefleri belirlenmekte bu doğrultuda orman işletme şefliği alanı işletme sınıflarına ayrılmaktadır. İşletme sınıfları için aktüel ve optimal durumlar, hedef orman yapı ya da formları ortaya konulmakta, optimal yapıya ulaşmak için kesim planı haritası hazırlanmaktadır. Planlar on yıllık uygulamanın ardından revize ya da yeni planlamayla bir sonraki dönem için yeniden ele alınmaktadır.

Orman amenajman planları hazırlanma süreci hem meşakkatli hem de maliyeti yüksek işler olup, orman amenajman heyetleri dışında bitki, yaban hayvanları, toplum bilim uzmanı, peyzaj mimarı gibi birçok konuda uzman kişinin çalışma alanını incelemesini gerektirir. Bu çalışmalar en az bir yıllık, bazen birkaç yıllık ön etüt ve inceleme yapılması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Hazırlanan rapor ve haritalar planlayıcıya ve uygulayıcıya yön verecek şekilde hazırlanmaktadır/hazırlanmalıdır. OGM, 1987 yılına kadar kamuda istihdam ettiği orman mühendisleri eliyle orman amenajman planlarını hazırlarken, bu tarihten sonra ihale yoluyla serbest ormancılık bürolarına da orman amenajman planları yaptırmıştır/yaptırmaktadır. İhale usulüyle hazırlanan planlar daha az maliyetle hazırlandığı için kamuda hazırlanan planlar ve ihale usulüyle yaptırılan planların %30'a %70 oranında olması orman idaresi ve planlama daire başkanlığınca benimsenmiştir. Nitekim 2010 yılında toplam planlanan alanın %39'u özel orman amenajman heyetleri tarafından hazırlanırken, 2012 yılında bu oran %58 olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında planlama faaliyetleri için yaklaşık 4,68 milyon TL harcanmış, 1405937 ha alan için 1,93 milyon TL özel, 1032478 ha alan için 2,75 milyon TL ise kamu heyetlerince harcanmıştır. Maliyet açısından özel orman amenajman heyetlerinin daha avantajlı olduğu söylenebilir (OGM, 2013; OGM, 2011).

Bu bildiride; belirtilen açıklamalardan yola çıkılarak, aynı orman işletme müdürlüğü içindeki iki farklı orman amenajman planı incelenerek özel ve kamuda hazırlanan planlar arasındaki farklılık ya da benzerliklerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

Bildiride Artvin OBM Şavşat OİM Meydancık, Tepebaşı, Veliköy, Şavşat OİŞ ve Yusufeli OBM Yusufeli OİŞ orman amenajman plan verileri kullanılmıştır. Alanların seçiminde kullanılan planlar 2009 ve 2013 yıllarında yürürlüğe giren planlardır. Şavşat Orman İşletme Müdürlüğü içinde kamu ve özel heyetlerce yapılan planların yanında STK olan TEMA'nın planlamada yer aldığı Yusufeli OİŞ orman amenajman planı karşılaştırma yapmak amacıyla bildiriye konu olmuştur. Eta kıyaslamasında; TEMA'nın planlamada yer almadığı özel orman amenajman heyeti tarafından hazırlanan Yusufeli OİM'ye ait diğer planlarda karşılaştırmada değerlendirilmiştir. Şavşat OİM planları hazırlanırken Biyolojik Çeşitliliğin (BÇ) asgari ölçüde dikkate alınması, hedef türlerin uzmanlarca yapılacak en ekonomik çalışmayla ortaya konulması ve planlamada dikkate alınması hedeflenmiştir. Şavşat ve Veliköy planları bu doğrultuda kamu orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Meydancık ve Tepebaşı planları ise aynı mantık olsa da BÇ'ye ilişkin kapsamlı çalışma yapılmazken, özel orman amenajman heyeti tarafından hazırlanmıştır. Gerek Yusufeli gerekse de Şavşat OİM BÇ açısından oldukça zengin, görsel değeri olan, Kaçkar Dağları Milli Parkı ve Karagöl-Sahara Milli Parklarının da kısmen ya da tamamen içerisinde yer aldığı eşsiz doğa harikası yerlerdir. Burada yer alan orman alanlarının hem yakınında hem de içiçe kırsal yaşantının devam ettiği orman köyleri bulunmaktadır. Belirtilen araştırma alanları orman amenajman planları; içerik, düzen, ele alınış şekli, alan, işletme sınıfı, idare süresi, ağaç serveti, yıllık ağaç serveti artımı, yıllık eta, plan maliyeti gibi farklı birçok yönden irdelenmiş benzer ve farklı yönleri ortaya konulmuştur.

3. Bulgular ve Tartışma

Meydancık OİŞ ihale usulüyle özel orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Plan çıktısı 414 sayfa olup, kapak bordo düz renklidir. Toplam alanı 21296,9 ha olup, 12394,6 ha orman, 8902,3 ha ormansız alandır. Asli ağaç türleri; sarıçam, ladin, göknar olup, karışımda kayın ve diğer yapraklı türler yer almaktadır. Plan ünitesi; yedi farklı işletme sınıfına ayrılmıştır. Ormanlık alanların %26,02'i ekonomik amaçlı, %69,28'i ekolojik amaçlı ve %4,7'si sosyal amaçlı olarak işletilecektir. İdare süreleri 160-240 yıldır. Plan ünitesinin toplam ağaç serveti 2085522 m³, yıllık ağaç serveti artımı 46854 m³/yıl, yıllık eta 7394 m³'dür. Artımın yaklaşık %15,78'i yıllık eta olarak verilmiştir. Planın maliyeti 57449 TL, toplam alan itibarıyla hektarda maliyet 2,70 TL ve ormanlık alanlar itibarıyla ise 4,635 TL/ha'dır (Anonim 2008a).

Tepebaşı OİŞ ihale usulüyle özel orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Plan çıktısı 401 sayfa olup, kapak bordo düz renklidir. Toplam alanı 26918,5 ha olup, 17500,6 ha orman, 9417,9 ha ormansız alandır. Asli ağaç türleri; sarıçam, ladin, göknar, kayın, meşe, gürgen ve diğer yapraklı türlerdir. Plan ünitesi; dört farklı işletme sınıfına ayrılmıştır. Ormanlık alanların %15,52'i ekonomik amaçlı ve %84,48'i ekolojik amaçlı olarak işletilecektir. İdare süreleri 160-240 yıldır. Plan ünitesinin toplam ağaç serveti 2429299 m³, yıllık ağaç serveti artımı 59505 m³/yıl, yıllık eta 7404 m³'dür. Artımın yaklaşık %12,44'ü yıllık eta olarak verilmiştir. Planın maliyeti 83978 TL, toplam alan itibarıyla hektarda maliyet 3,12 TL ve ormanlık alanlar itibarıyla ise 4,80 TL/ha'dır (Anonim 2008b).

Veliköy OİŞ OGM bünyesinde görev yapmakta olan orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Plan çıktısı 636 sayfa olup, kapak renkli fotoğraflıdır. Toplam alanı 28583,6 ha

olup, 10512,9 ha orman, 18070,7 ha ormansızdır. Asli ağaç türleri; sarıçam, ladin, göknar, meşe, kavak, huş olup, karışımında gürgen yer almaktadır. Plan ünitesi; on farklı işletme sınıfına ayrılmıştır. Ormanlık alanların %35,38'i ekonomik amaçlı, %64,61'i ekolojik amaçlı ve %0,008'si sosyal amaçlı olarak işletilecektir. İdare süreleri 100-180 yıldır. Plan ünitesinin toplam ağaç serveti 2733938 m³, yıllık ağaç serveti artımı 66489 m³/yıl, yıllık eta 22306 m³'dür. Artımın yaklaşık %33,55'i yıllık eta olarak verilmiştir. Planın maliyeti 123221,48 TL, toplam alan itibariyle hektarda maliyet 4,31 TL ve ormanlık alanlar itibariyle ise 11,72 TL/ha'dır (Anonim 2013b).

Şavşat OİŞ OGM bünyesinde görev yapmakta olan orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Plan çıktısı 549 sayfa olup, kapak renkli fotoğrafıdır. Toplam alanı 33957,3 ha olup, 14680,5 ha orman, 19276,8 ha ormansızdır. Asli ağaç türleri; sarıçam, ladin, göknar, meşe, gürgen, kavak, huştur. Plan ünitesi; oniki farklı işletme sınıfına ayrılmıştır. Ormanlık alanların %28,50'i ekonomik amaçlı, %71,49'u ekolojik amaçlı ve %0,013'ü sosyal amaçlı olarak işletilecektir. İdare süreleri 120-240 yıldır. Plan ünitesinin toplam ağaç serveti 1952204 m³, yıllık ağaç serveti artımı 60653 m³/yıl, yıllık eta 13891 m³'dür. Artımın yaklaşık %22,90'ı yıllık eta olarak verilmiştir. Planın maliyeti 123221,48 TL, toplam alan itibariyle hektarda maliyet 4,31 TL ve ormanlık alanlar itibariyle ise 11,72 TL/ha'dır (Anonim 2013a).

Yusufeli OİŞ ihale usulüyle özel orman amenajman heyeti tarafından planlanmıştır. Plan çıktısı 542 sayfa olup, kapak renkli fotoğrafıdır. Planlamada TEMA vakfı da yer almıştır. Toplam alanı 45506,9 ha olup, 22061,4 ha orman, 23445,5 ha ormansızdır. Asli ağaç türleri; sarıçam, ladin, göknar olup, bozuk ardıç, bozuk diğer yapraklı türler bulunmaktadır. Plan ünitesi; sekiz farklı işletme sınıfına ayrılmıştır. Ormanlık alanların %1,60'ı ekonomik amaçlı, %97,96'sı ekolojik amaçlı ve %0,44'ü sosyal amaçlı olarak işletilecektir. İdare süreleri 180-240 yıldır. Plan ünitesinin toplam ağaç serveti 2050587 m³, yıllık ağaç serveti artımı 47958 m³/yıl, yıllık eta 709 m³'dür. Artımın yaklaşık %1,48'i yıllık eta olarak verilmiştir. TEMA'nın yer aldığı bir diğer OİŞ Altıparmakta bu oran %2,33 olurken, TEMA'nın yer almadığı ancak aynı dönemde özel orman amenajman heyeti tarafından hazırlanan Yusufeli OİM Ögdem OİŞ'de bu oranın %21,62 ve Kılıçkaya OİŞ'de %28,94 olduğu görülmektedir. Yusufeli OİŞ orman amenajman planının maliyeti 115080,86 TL, toplam alan itibariyle hektarda maliyet 2,53 TL ve ormanlık alanlar itibariyle ise 5,22 TL/ha'dır (Anonim 2008c; Anonim 2008d)..

Belirtilen açıklamaların dışında orman amenajman planlarının kapaklarının farklı olduğu, BÇ dikkate alan planlarda renkli fotoğrafların yer aldığı, odun üretimi ağırlıklı planların kapaklarının düz bordo ya da yeşil renkli olduğu görülmektedir. Eski planlar siyah kapaklardan oluşmaktaydı. Her plan arka kapak bölümünde en az bir harita (meşcere haritası), taşınabilir hafıza belleği ya da CD ortamında alanın her türlü sayısal verisi bulunmaktadır. Her plan içerisinde önsöz, kapak, içindekiler, geçmiş durum, sosyokültürel yapı, iklim verileri, istatistiki bilgiler, yapılan envanter çeşitleri, açıklayıcı bilgiler, orman amenajman planı tabloları ve son söz bölümleri benzer şekilde oluşturulmuştur. Alanın büyüklüğü, uzman raporları, ek harita ve BÇ ilişkin görsel veriler planlarının sayfa sayısını belirlemektedir. Hem kamu ve hem de özel orman amenajman planlarında ekonomik amaçlarla işletilen orman alanlarında son hasılat etası verilmiştir. Ekolojik ve sosyal fonksiyonlu işletme sınıflarına son hasılat etası verilmemiştir. Bu alanların idare süreleri de ekonomik işlevli alanlara göre daha uzun alınmıştır.

TEMA'nın içinde yer aldığı planlarda BÇ ile ilgili envanterler yapılarak tür listeleri oluşturulmuş, önem düzeyleri belirtilmiş, 16 hedef tür ve dört hedef ekosistem tespit edilmiş, haritalanmıştır. Hedef bitki ve hayvan türlerinin fotoğrafları da planda yer almaktadır. Sayısal

veriler incelendiğinde; orman alanının yaklaşık %90'nının bu mutlak koruma zonu içinde yer aldığı görülmektedir. Haritalarla belirtilen 1. ve 2. zonda yer alan alanlarda herhangi bir ormancılık faaliyeti yapılmayacaktır ibaresi de bulunmaktadır. Alanda odun dışı orman ürünlerine ilişkin bir rapor da yer almakta olup, ekonomik değer taşıyan yedi farklı üründe miktar ve fiyat hesaplanmıştır. Mutlak koruma zonunun çok büyük bir alanı teşkil etmesi ve bu alanlara herhangi bir müdahalenin öngörülmemesi ya da rehabilitasyon çalışmalarının öngörülmesi bu planlarda göze çarpan önemli noktalardır. Yörede yaşayan halkın talepleri için az da olsa verilen etanın (ekonomik amaçlı orman alanlarından) bu taleplerin çok altında kaldığı da belirtilmelidir (Anonim 2008c; Anonim 2008d)..

Biyolojik Çeşitliliğin asgari düzeyde orman amenajman planlarına entegrasyonunu esas alan Şavşat ve Veliköy planlarında daha önceden oluşturulan rehberlere göre tüm Şavşat OİM alanını içine alacak şekilde kısıtlı envanter yapılmıştır. Belirlenen beş bitki türü ve hedef ekosistemler kısa süreli yapılan (Ağustos ayı içerisinde sekiz gün olarak belirtilmiştir) envanterle ortaya konularak haritaları hazırlanmıştır. Planda; envanter yöntemi ve hedef ekosistemlerin belirlenmesine yönelik uygulanan ölçüt ve göstergeler hakkında açıklayıcı bilgi bulunmamaktadır. Yaban hayvanları konusunda ise büyük ve küçük memeliler için temmuz ayında bir haftalık süreç içinde birer ikişer gün harcanarak dört tür için iz, dışkı gibi kayıtlar toplanmış, kuşlar için 12 günlük çalışmayla iki tür için kayıt tutulmuş, haritalara işlenmiştir. Bu planlarda yapıldığı söylenen BÇ envanteri yaz döneminde bir ya da iki haftalık sürelerde yapılmıştır, yeterli veri elde edilememiştir. BÇ envanteri bitki ve yaban hayatı uzmanları tarafından yapılması gereken ve en az bir ya da iki yıllık sürede vejetasyon periyodu içerisinde yükselti kuşakları ve alt orman ekosistemleri bazında yapılması gereken çalışmalardır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi, teşhis ve analizlerin yapılarak, haritaların oluşturulması ise orman amenajman heyetlerinin işi değildir. Bu planlarda ek olarak su kaynaklarının yerleri belirlenmiş ve haritası çıkarılmıştır. Biyolojik çeşitlilik unsurlarına bağlı olarak silvikültürel müdahale, işlem dönemi, korunması gereken habitatın özellikleri ve özel uygulamaların yazılı olarak ifade edildiği uygulama kısıtları tablosu önemli bir farklılık olarak göze çarpmaktadır. Kamu tarafından hazırlanan planlarda ekonomik amaçlı işletilen orman alanları diğerlerine göre daha fazla olurken, eta ağaç serveti oranı da diğerlerine göre daha fazladır. Yani daha fazla eta verilmiştir. Kamu planlarında hem ekonomik hem de ekolojik amaçlarla işletilen alanlara ara hasılat etası verilmiştir (Anonim 2013a; Anonim 2013b).

Özel orman amenajman heyeti tarafından ETFOP yaklaşımı ile hazırlanan Tepebaşı ve Meydancık planlarında daha uzun idare sürelerinin belirlendiği diğer planlara göre daha az işletme sınıfı ayrıldığı, bitki ve yaban hayatı envanterine ilişkin uzman raporların olmadığı ve sayfa sayısının daha az olduğu tespit edilmiştir. Ekolojik amaçlı işletilen orman alanlarında rehabilitasyon öngörülürken, ara hasılat verilmemiştir (Anonim 2008a; Anonim 2008b).

4. Sonuç ve Öneriler

Doğu Karadeniz Bölgesi ormanlarının topoğrafik yapısı, iklim özellikleri, sosyo-kültürel yapısı, yüksek koruma değeri taşıyan alanları, BÇ zenginliği ve son dönemde enerji amaçlı inşa edilen hidroelektrik santralleri orman amenajman planlarına entegre edilmeye çalışılmaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi ormanlarında, ekonomik amaçlarla işletilen orman alanları, BÇ, ekolojik ve sosyal fonksiyonlar gerçek manada sayısal olarak ortaya konulduğunda, daha da azalabilir. Nitekim bildiriye konu Şavşat ve Yusufeli ormanlarında ekonomik amaçla işletilecek ormanlar en çok %35 oranına ulaşmıştır. Yusufeli OİM'de %20

'leri bile görmemiştir. Yusufeli ve Altıparmak OİŞ'ye verilen etanın çok az olması, alanın neredeyse tamamının mutlak korumaya alınması nedeniyle doğal müze ya da biyosfer rezerv alanı ya da yasadaki ifadesiyle milli park statüsü kazandırılarak değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

STK'ların, bitki ve yaban hayatı uzmanlarının yer aldığı planlama çalışmalarında ekonomik amaçlarla işletilen orman alanları ve paralelinde etalar da azalmaktadır. Ekolojik ve sosyal amaçlarla işletilen orman alanlarında özellikle ekolojik fonksiyonlu alanlar da artış olmaktadır. Özellikle ekolojik fonksiyonlu alanların kendi haline bırakılması, ara hasılat alınmaması, bakım çalışmalarının yapılmaması "korumak" olarak algılanmaktadır. Orman alanlarında koruma yararlanma dengesinin sağlanması gerekmektedir. "Kendi haline bırakmak korumak demek değildir." Bu tip alanlara çok az da olsa bakım etası (ara hasılat etası) verilebilir. Orman köylerinde yaşayan halkın göç etmemesi ve burada sosyo-kültürel yapının devamı için "koruma-kullanma dengesi gözetilen bakım etaları" çözüm olabilir. Orman teşkilatı ile halk arasındaki sosyal çatışmalar da giderilmiş olur. Mutlak koruma alanları; milli park, tabiatı koruma alanı, tabiat parkı gibi koruma statülü alanlardır. İşletme ormanları içerisinde yer alan ekolojik fonksiyonlu alanlar tümüyle mutlak koruma alanları değildir.

İhale usulüyle serbest orman bürolarına yaptırılan orman amenajman planları, kamuda çalışan orman amenajman heyetlerine göre çok daha ucuza mal olmaktadır. Orman idaresi ve planlama daire başkanlığının, kamu-özel orman amenajman plan oranının %30'a %70 hedefi bu anlamda tutarlı görülmektedir. Kamu orman amenajman heyetlerinin misyonu değişerek, daha çok denetim başmühendisliğine hazırlık ve deneyim kazanmaya yönelik olacaktır/ olmaktadır/olmalıdır.

Biyolojik çeşitliliği dikkate alan planların hazırlanmasında bitki ve yaban hayatı uzmanlarının envanter yapması, bu çalışmaların en az bir yılı kapsaması, hazırlanacak raporların, veri ve haritaların planlayıcıyı yönlendirici, koruma-yararlanma dengesini esas alacak şekilde olması gerekmektedir. Şavşat planlarında ortaya konulan yaklaşımın kazanımlarının neler olacağı, hazırlanan planların BÇ'yi gerçek manada dikkate alıp almadığı özellikle BÇ uzmanları tarafından değerlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Anonim 2008a. Artvin OBM, Şavşat OİM Meydancık Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2009-2028.
 Anonim 2008b. Artvin OBM, Şavşat OİM Tepebaşı Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2009-2028.
 Anonim 2008c. Artvin OBM, Yusufeli OİM Altıparmak Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2010-2039.
 Anonim 2008d. Artvin OBM, Yusufeli OİM Yusufeli Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2010-2039.
 Anonim 2013a. Artvin OBM, Şavşat OİM Şavşat Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2013-2032.
 Anonim 2013b. Artvin OBM, Şavşat OİM Veliköy Orman İşletme Şefliği Orman Amenajman Planı 2013-2032.
 FAO, 2010. Global Forest Resources Assessment 2010 Main Report, FAO Forestry Paper 163, Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome, 371 p.
 OGM, 2011. Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu-2010. Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 124 sayfa.
 OGM, 2012. Türkiye Orman Varlığı-2012, Orman Genel Müdürlüğü Orman İdaresi ve Planlama Dairesi, Ankara.
 OGM, 2013. Orman Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu-2012. Türkiye Cumhuriyeti Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 83 sayfa.